

**VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Apskričių valstybinėms mokesčių
inspekcijoms

2025-10-09 Nr. R-3777

**DĖL MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO KOMENTARO (APIBENDRINTO PAAIŠKINIMO)
PARENGIMO**

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 25 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo“, ir siekdama suvienodinti MAĮ taikymo tvarką, atnaujino MAĮ 61² straipsnio apibendrintą paaiškinimą (komentarą).

Atsižvelgdama į tai, kad komentarų tikslas yra suvienodinti MAĮ taikymo praktiką bei padėti mokesčių mokėtojams geriau suprasti ir tinkamai įgyvendinti savo teises ir pareigas, VMI prie FM prašo vadovautis šiuo komentaru.

PRIDEDAMA. MAĮ 61² straipsnio apibendrintas paaiškinimas (komentaras), 6 lapai.

Viršininė

Edita Janušienė

61² STRAIPSNIS. Informacijos apie praneštinius tarpvalstybinius susitarimus pateikimas

(Pakeista pagal 2025 m. birželio 19 d. įstatymo redakciją Nr. XV-309, įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.).

1. Žinomą, turimą arba valdomą informaciją apie praneštinius tarpvalstybinius susitarimus Valstybinei mokesčių inspekcijai privalo teikti tarpininkai. Tarpininku šiame straipsnyje laikomas asmuo, kuris:

- 1) rengia praneštinius tarpvalstybinius susitarimus arba**
- 2) siūlo praneštinius tarpvalstybinius susitarimus rinkoje, arba**
- 3) organizuoja praneštinių tarpvalstybinių susitarimų įgyvendinimą, arba**
- 4) teikia praneštinius tarpvalstybinius susitarimus įgyvendinti, arba**
- 5) administruoja praneštinius tarpvalstybinius susitarimus, arba**

6) atsižvelgdamas į tam tikras aplinkybes ir turimą informaciją bei ekspertines žinias ir supratimą, būtiną siekiant teikti tokias paslaugas, žino arba pagrįstai tikėtina žino, kad tiesiogiai ar tarpininkaujant kitiems asmenims teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusias su šios dalies 1–5 punktuose nurodytais veiksmais.

Komentaras

Komentuojamu straipsniu yra perkeltos pagrindinės 2018 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyvos (ES) 2018/822, kuria dėl privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos, susijusios su praneštiniais tarpvalstybiniais susitarimais, mainų iš dalies keičiama Direktyva 2011/16/ES (toliau – Direktyva 2018/822), nuostatos į nacionalinę teisę. Direktyva 2018/822 nustatomos privalomo informacijos atskleidimo taisyklės, pagal kurias tarpininkai (mokesčių konsultantai ar kiti subjektai (teisininkai, finansų konsultantai ar pan.), kurie rengia praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, siūlo jį rinkoje, organizuoja jo įgyvendinimą, pateikia jį įgyvendinti arba jį administruoja), o tam tikrais atvejais ir suinteresuoti mokesčių mokėtojai teiktą informaciją kompetentingoms institucijoms (Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM)) apie potencialius mokesčių vengimo susitarimus / galimas agresyvaus mokesčių planavimo schemas, turinčius tarpvalstybiškumo požymių.

Detalūs praneštinius tarpvalstybinius susitarimus identifikuojantys požymiai nurodyti Privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos, susijusios su praneštiniais tarpvalstybiniais susitarimais, mainų įgyvendinimo ir praneštinius tarpvalstybinius susitarimus identifikuojančių požymių nustatymo taisyklėse, kurios patvirtintos VMI prie FM viršininko 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-109 „Dėl privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos, susijusios su praneštiniais tarpvalstybiniais susitarimais, mainų įgyvendinimo ir praneštinius tarpvalstybinius susitarimus identifikuojančių požymių nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

Tarpininkas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris rengia praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, siūlo jį rinkoje, organizuoja jo įgyvendinimą, pateikia jį įgyvendinti arba jį administruoja. Tarpininkas taip pat yra asmuo, kuris, atsižvelgdamas į atitinkamus faktus ir aplinkybes ir remdamasis turima informacija bei atitinkamomis ekspertinėmis žiniomis ir suvokimu, būtinai siekiant teikti tokias paslaugas, žino arba pagrįstai tikėtina žino, kad jis tiesiogiai arba tarpininkaudamas kitiems asmenims teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusias su praneštino tarpvalstybinio susitarimo rengimu, siūlymu rinkoje, įgyvendinimo organizavimu, pateikimu jį įgyvendinti arba jo administravimu. Bet kuris asmuo, kuris teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusias su praneštiniu tarpvalstybiniu susitarimu, turi teisę pateikti įrodymų, kad jis nežinojo ir pagrįstai tikėtina negalėjo žinoti, kad tas asmuo yra susijęs su praneštiniu tarpvalstybiniu susitarimu. Tuo tikslu asmuo, kuris teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusias su praneštiniu tarpvalstybiniu susitarimu, gali nurodyti visus susijusius faktus ir aplinkybes, taip pat turimą informaciją ir remtis savo atitinkamomis ekspertinėmis žiniomis ir suvokimu.

Pažymėtina, jog tarpininkai, atsižvelgdami į tai, kuris elementas įvyksta pirmiau, VMI prie FM privalo pateikti žinomą, turimą arba valdomą informaciją apie praneštinius tarpvalstybinius susitarimus per 30 dienų nuo:

- 1) dienos, kai praneštinis tarpvalstybinis susitarimas yra pateikiamas įgyvendinti, arba
- 2) dienos, kai praneštinis tarpvalstybinis susitarimas yra parengtas įgyvendinti, arba
- 3) kai atlikti pirmieji praneštino tarpvalstybinio susitarimo įgyvendinimo veiksmai.

Pažymėtina, kad tarpininkai privalo taip pat pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą per 30 dienų nuo dienos, kai jie tiesiogiai arba padedant kitiems asmenims suteikė pagalbą, paramą arba konsultacijas.

Jeigu tarpininkas yra atsakingas už informacijos apie praneštinių tarpvalstybinių susitarimų pateikimą daugiau nei vienos valstybės narės kompetentingoms institucijoms, tokia informacija pateikiama tik tai valstybei narei, kuri pirmiau atitinka pateiktame sąrašė išvardytus kriterijus:

1. valstybėje narėje, kurioje tarpininkas yra rezidentas mokesčių tikslais;
2. valstybėje narėje, kurioje tarpininkas turi nuolatinę buveinę, per kurią teikiamos su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusios paslaugos;
3. yra įsisteigęs valstybėje narėje arba jam taikomi valstybės narės įstatymai;
4. valstybėje narėje, kurioje tarpininkas yra registruotasis profesinės asociacijos, teikiančios teises, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, narys.

Pažymėtina, jog tarpininkas privalo pateikti informaciją VMI prie FM tuo atveju, jeigu tarpininkas atitiks bent vieną ar kelis iš anksčiau paminėtų aplinkybių.

Už minėtos informacijos nepateikimą VMI prie FM tarpininkui arba tam tikrais atvejais suinteresuotam mokesčių mokėtojui, atsižvelgiant į tai, kuriam kilo pareiga pateikti komentuojuose straipsnyje minimą informaciją, gali būti pritaikyta administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 188¹ straipsnį.

2. Tarpininkas taip pat turi atitikti bent vieną iš šių sąlygų:

- 1) būti nuolatinis Lietuvos gyventojas arba Lietuvos apmokestinamasis vienetas;**
- 2) turėti nuolatinę buveinę ar bazę Lietuvoje, per kurią teikiamos su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusios paslaugos;**
- 3) būti įsisteigęs Lietuvoje arba jam turi būti taikomi Lietuvos Respublikos įstatymai;**
- 4) Lietuvoje būti registruotas profesinės asociacijos, teikiančios teises, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, narys.**

Komentaras

Tarpininkas, be komentuojamo straipsnio 1 dalyje nurodytų kriterijų, taip pat turi atitikti bent vieną iš šių papildomų sąlygų:

- a) tarpininkas turi būti Lietuvos Respublikos nuolatinis gyventojas arba Lietuvoje apmokestinamasis vienetas;
- b) tarpininkas turi būti įsteigęs nuolatinę buveinę ar bazę Lietuvos Respublikoje, per kurią tarpininkas teikia su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusias paslaugas;
- c) tarpininkas yra įsisteigęs Lietuvos Respublikoje arba jam turi būti taikomi Lietuvos Respublikos nacionaliniai teisės aktai;
- d) tarpininkas turi būti Lietuvoje registruotas profesinės asociacijos, teikiančios teises, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, narys.

Profesinėmis asociacijomis laikomos Lietuvoje registruotos profesinės asociacijos, teikiančios teises, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, kurios rengia, siūlo, organizuoja, teikia, administruoja praneštinius tarpvalstybinius susitarimus. Laikoma, kad praneštinam tarpvalstybiniam susitarimui sudarytos sąlygos jį įgyvendinti arba kad yra pasirengta įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, jei susitarimas yra pakankamai tiksliai sukurtas, išplėtotas, apgalvotas ir sprendimas įgyvendinti susitarimą gali būti priimtas. Praneštinis tarpvalstybinis susitarimas gali būti įgyvendinamas, kai suinteresuotas mokesčių mokėtojas gali įgyvendinti šio susitarimo pirmąjį etapą.

Pirmasis praneštino tarpvalstybinio susitarimo įgyvendinimo etapas yra pirmasis (numatomas) faktinės arba teisinės padėties pasikeitimas, nulemtas praneštino tarpvalstybinio susitarimo, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau. Pirmasis praneštino tarpvalstybinio susitarimo įgyvendinimo etapas gali apimti įmonės įsteigimą, sutarties pasirašymą, bendrovės valdybos sprendimą pritarti parengtam praneštinam tarpvalstybiniam susitarimui ir kt.

Tarpininko sąvoka apima nebaigtinį sąrašą profesijų, įskaitant teisininkus, mokesčių konsultantus, buhalterius ir pan.

3. Tais atvejais, kai tarpininko nėra arba kai tarpininkas praneša suinteresuotam mokesčių mokėtojui ar kitam tarpininkui apie naudojimąsi profesinės paslapties neatskleidimo teise būti atleistam nuo prievolės pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, prievolė pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka kitam tarpininkui, kuriam pranešta apie naudojimąsi profesinės paslapties neatskleidimo teise ir kuris yra pranešusio tarpininko klientas, o kai tokio tarpininko nėra, suinteresuotam mokesčių mokėtojui, kuris yra pranešusio tarpininko klientas. Suinteresuotu mokesčių mokėtoju šiame straipsnyje laikomas asmuo, kuriam sudarytos sąlygos įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą arba kuris pasirengęs įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, arba kuris pradėjo įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą. Klientu šioje dalyje laikomas tarpininkas arba suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris iš tarpininko, kuriam praneštino tarpvalstybinio susitarimo atžvilgiu taikoma profesinės paslapties neatskleidimo teisė, gauna paslaugas, įskaitant pagalbą, patarimus, konsultacijas ar rekomendacijas.

Komentaras

Tais atvejais, kai tarpininko nėra, arba kai tarpininkas praneša savo klientui – kitam tarpininkui arba suinteresuotam mokesčių mokėtojui – apie pasinaudojimą teise būti atleistam nuo prievolės pateikti informaciją, prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka tam klientui, kuriam pranešta. Tarpininkas, kuriam taikoma profesinės paslapties apsauga, neturi pareigos pranešti kitam tarpininkui, jeigu tas tarpininkas nėra jo klientas.

Komentuojamo straipsnio dalyje minimas suinteresuotas mokesčių mokėtojas suprantamas kaip asmuo, kuriam sudarytos sąlygos įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą arba kuris pasirengęs įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, arba kuris pradėjo įgyvendinti tokį susitarimą.

Klientu laikomas tarpininkas ar suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris iš tarpininko, kuris pasinaudoja profesinės paslapties neatskleidimo teise, gauna paslaugas, įskaitant pagalbą, patarimus, konsultacijas ar rekomendacijas.

Laikantis nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių profesinės paslapties neatskleidimo teisę (pvz., Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 5 straipsnio 4 punkte nustatyto kliento paslapties neatskleidimo principo), nuostatų, komentuojamas straipsnis nustato, kad tarpininkai, vadovaudamiesi minėtais teisės aktais, privalo informuoti savo klientą (kitą tarpininką arba suinteresuotą mokesčių mokėtoją) apie pasinaudojimą profesinės paslapties neatskleidimo teise ir nurodyti, kad prievolė, kuri kyla pagal komentuojamą straipsnį, privalo įvykdyti kitas tarpininkas arba suinteresuotas mokesčių mokėtojas.

Suinteresuotas mokesčių mokėtojas informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą turi pateikti per 30 dienų, pradedant nuo dienos, kai praneštinis tarpvalstybinis susitarimas tam suinteresuotam mokesčių mokėtojui pateikiamas įgyvendinti arba kai suinteresuotas mokesčių mokėtojas tą susitarimą parengia įgyvendinti, arba kai atlikti pirmieji įgyvendinimo veiksmai mokesčių mokėtojo atžvilgiu, atsižvelgdamas į tai, kuris elementas įvyksta pirmiau.

Jeigu suinteresuotas mokesčių mokėtojas turi prievolę pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą daugiau nei vienos valstybės narės kompetentingoms institucijoms, tokia informacija pateikiama tik tos valstybės narės, kuri pirma atitinka toliau išvardytus kriterijus, kompetentingoms institucijoms:

1. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas yra rezidentas mokesčių tikslais;
2. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas turi nuolatinę buveinę, kuri gauna naudos iš susitarimo;
3. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas gauna pajamų ar pelno, nors suinteresuotas mokesčių mokėtojas nėra rezidentas mokesčių tikslais ir neturi nuolatinės buveinės nė vienoje valstybėje narėje;
4. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas vykdo veiklą, nors suinteresuotas mokesčių mokėtojas nėra rezidentas mokesčių tikslais ir neturi nuolatinės buveinės nė vienoje valstybėje narėje.

Jeigu yra kelios prievolės teikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, suinteresuotas mokesčių mokėtojas atleidžiamas nuo prievolės teikti informaciją, jeigu jis turi įrodymą (VMI prie FM ar užsienio valstybės kompetentingos institucijos suteiktą unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį), kad ta pati informacija apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą buvo pateikta VMI prie FM ar kitos valstybės narės kompetentingai institucijai. Pirmą kartą pateikus informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, VMI prie FM jam suteikia unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį.

4. Tuo atveju, kai yra daugiau negu vienas tarpininkas, prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka visiems su tuo praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusiems tarpininkams.

Komentaras

Tuo atveju, kai yra daugiau nei vienas tarpininkas, prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka visiems su tuo praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusiems tarpininkams.

Tarpininkui netaikoma prievolė pateikti informaciją tik tuo atveju, jeigu jis turi įrodymą, kad informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą yra pateikęs kitas tarpininkas.

Komentuojamo straipsnio dalyje nurodytu įrodymu yra laikytinas VMI prie FM ar kitos valstybės narės kompetentingos institucijos suteiktas unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantis numeris. Kai pirmą kartą yra pateikiama informacija apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, VMI prie FM jam suteikia unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį.

5. Tuo atveju, kai prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka suinteresuotam mokesčių mokėtojui ir yra daugiau negu vienas suinteresuotas mokesčių mokėtojas, suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris turi pateikti šią informaciją, yra tas, kuris dėl praneštino tarpvalstybinio susitarimo susitaria su tarpininku. Jei tokio suinteresuoto mokesčių mokėtojo nėra, suinteresuotas mokesčių mokėtojas yra tas, kuris kontroliuoja, kaip praneštinas tarpvalstybinis susitarimas įgyvendinamas.

Komentaras

Tuo atveju, kai prievolė pateikti informaciją tenka atitinkamam suinteresuotam mokesčių mokėtojui (pvz., tais atvejais, kai tarpininko nėra ir suinteresuotas mokesčių mokėtojas pats parengia praneštiną tarpvalstybinį susitarimą) ir kai yra daugiau nei vienas suinteresuotas mokesčių mokėtojas, suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris turi pateikti informaciją, yra tas, kuris atitinka toliau išvardytus kriterijus:

1) suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris pirmiau susitarė dėl praneštino tarpvalstybinio susitarimo su tarpininku, o jei tokio nėra,

2) suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris kontroliuoja susitarimo įgyvendinimą.

Bet kuriam suinteresuotam mokesčių mokėtojui prievolė pateikti informaciją netaikoma tik tuo atveju, jeigu jis turi įrodymą (VMI prie FM ar kitos valstybės narės kompetentingos institucijos

suteiktą unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį), kad tą pačią informaciją jau yra pateikęs kitas suinteresuotas mokesčių mokėtojas. Kai pirmą kartą yra pateikiama informacija apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, VMI prie FM jam suteikia unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį.

6. Suinteresuoti mokesčių mokėtojai privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie savo įgyvendinamą praneštiną tarpvalstybinį susitarimą už kiekvienus metus apie jų naudojimąsi praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu.

Komentaras

Visi suinteresuoti mokesčių mokėtojai privalo pateikti mokesčių administratoriui informaciją apie jų naudojimąsi praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu už kiekvienus metus, kai jie juo naudojami.

7. Pagal šį straipsnį tarpvalstybiniu susitarimu laikomas susitarimas, susijęs su keliomis valstybėmis narėmis arba valstybe nare ir trečiąja valstybe.

Komentaras

VMI prie FM pažymi, kad tarpvalstybinis susitarimas suprantamas kaip keliose valstybėse narėse arba valstybėje narėje ir trečiojoje šalyje sudarytas susitarimas (t. y. ne vieną jurisdikciją apimantis susitarimas (-ai)), atitinkantis bent vieną iš šių sąlygų:

- 1) ne visi susitarimo dalyviai yra rezidentai mokesčių tikslais toje pačioje jurisdikcijoje;
- 2) susitarimo dalyvis arba keli dalyviai tuo pačiu metu yra rezidentai mokesčių tikslais daugiau nei vienoje jurisdikcijoje;
- 3) susitarimo dalyvis arba keli dalyviai kitoje jurisdikcijoje vykdo verslo veiklą per toje jurisdikcijoje esančią nuolatinę buveinę, o susitarimas apima dalį tos nuolatinės buveinės verslo veiklos arba visą jos veiklą;
- 4) susitarimo dalyvis arba keli dalyviai kitoje jurisdikcijoje vykdo veiklą, nebūdamas (-i) rezidentu (-ais) mokesčių tikslais arba neįsteigęs (-ę) toje jurisdikcijoje esančios nuolatinės buveinės;
- 5) toks susitarimas gali turėti poveikį automatiniams informacijos mainams arba tikrojo savininko tapatybės nustatymui.

Pažymėtina, jog tai, kad VMI prie FM nesiima veiksmų dėl praneštinio tarpvalstybinio susitarimo, apie kurį yra pranešta, nereiškia to praneštinio tarpvalstybinio susitarimo galiojimo ar jo pripažinimo.

8. Centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į Direktyvos 2011/16/ES nuostatas, nustato šiame straipsnyje nurodytų praneštinių tarpvalstybinių susitarimų požymius ir sąlygas, kauptinių duomenų – informacijos apie praneštinius tarpvalstybinius susitarimus – sąrašą, jų pateikimo tvarką ir atvejus, kuriais šių duomenų nereikia pateikti, kitas su duomenų kaupimu, pateikimu ir mainais susijusias procedūras.

Komentaras

VMI prie FM, įgyvendindama komentuojamo straipsnio 8 dalies reikalavimą, priėmė Taisyklės, kurios įsigaliojo 2020 m. liepos 1 d. Taisyklės parengtos, vadovaujantis Direktyva 2018/822 bei komentuojamo straipsnio nuostatomis.

Taisyklės nustato tarpininkų ir kitų subjektų, jeigu jie apibrėžti kaip subjektai, teikiantys informaciją pagal Taisyklės, pranešimų apie tarpvalstybinius galimai agresyvaus mokesčių planavimo susitarimus pateikimo bei tikslinimo VMI prie FM tvarką, teikimo apimtį, praneštinius tarpvalstybinius susitarimus identifikuojančius požymius.